

Το σύστημα υγείας: μια ριζοσπαστική οπτική

Νίκος Μανιός,

Ιατρός, Διευθυντής ΕΣΥ, Υπεύθυνος Τομέα Υγείας ΣΥΡΙΖΑ

Κανείς πια δεν μπορεί να αμφισβητήσει ότι βρισκόμαστε μπροστά στην κατεδάφιση του συστήματος Υγείας που με τόσους αγώνες είχε οικοδομηθεί τα τελευταία τριανταπέντε χρόνια. Καλό και χρήσιμο είναι να δούμε το πολιτικό και οικονομικό πλαίσιο, στο οποίο συντελείται αυτή η καταστροφή.

Η πλήρης επικράτηση του αδηφάγου, άκρατου νεοφιλελευθερισμού στο οικονομικό πεδίο, όπου δεν μπορεί πια να κρυφτεί, έχει συμβεί και στον ιδεολογικό τομέα, όπου όμως δεν παρουσιάζει το αληθινό του πρόσωπο. Η έκφραση της κυριαρχίας του είναι η πολιτική επιλογή της διάλυσης κάθε έννοιας προνοιακού κράτους, τόσο στο επίπεδο της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (Π.Φ.Υ.), όσο και στο επίπεδο της νοσοκομειακής παροχής υγείας και περίθαλψης.

Κρίνεται αναγκαίο να κατανοήσουμε ότι η διάλυση των δομών στην υγεία δεν είναι αποτέλεσμα μόνο της έλλειψης διαθέσιμων πόρων, αλλά συνέπεια μιας πολιτικής επιλογής της κυρίαρχης τάξης και του πολιτικού της προσωπικού, στην προσπάθειά της να μειώσει, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, το κόστος της διατήρησης και της αναπαραγωγής της εργασίας. Οι θιασώτες και οι εκτελεστές του μνημονίου επικαλούνται παραδείγματα χωρών, από όπου πέρασε και το ΔΝΤ. Δεν είναι τυχαίο ότι σε αυτές τις χώρες, ο ένας στους δύο κατοίκους δεν έχει καμία δυνατότητα πρόσβασης στον τομέα δημόσιας υγείας.

Οι εισαγωγικές αυτές παρατηρήσεις έχουν σκοπό να δείξουν το μέγεθος και την πολυπλοκότητα των προβλημάτων που αντιμετωπίζουμε. Δεν είναι μόνο η λεηλασία των πόρων των ασφαλιστικών ταμείων και των νοσοκομείων που ήδη έχει συντελεστεί, αλλά και η ίδια η πολιτική βούληση των κυρίαρχων δυνάμεων, που πρέπει και να την αναδείξουμε και να την ανατρέψουμε.

Επιμένω λίγο παραπάνω στο ιδεολογικό και πολιτικό πλαίσιο της συγκυρίας, γιατί οι δυνάμεις που καταστρέφουν τις δομές της ασφάλισης και της περίθαλψης επικαλούνται τη «χρηστή διαχείριση» και την «καταπολέμηση της σπατάλης». Την ίδια ώρα, οι δυνάμεις αυτές με την πολιτική τους, για παράδειγμα, στο ζήτημα των τιμών των υπηρεσιών υγείας, οδηγούν στην κατασπατάληση των πόρων του δημοσίου και των ασφαλιστικών φορέων.

Αρκεί να δει κανείς το κόστος των σύγχρονων απεικονιστικών και εργαστηριακών εξετάσεων στην Ελλάδα σε σύγκριση με τις άλλες χώρες της

«Πολιτική οικονομία της φαρμακευτικής περιθάλψης
σε συνθήκες οικονομικής κρίσης»

Ε.Ε. και θα καταλάβει γιατί η χώρα μας διαθέτει πολύ περισσότερο σύγχρονο εξοπλισμό από τις άλλες ανεπτυγμένες χώρες της Ευρωζώνης. Το πολιτικό προσωπικό, υποταγμένο πλήρως στις προσταγές των μονοπωλίων της υψηλής ιατρικής τεχνολογίας και των φαρμακευτικών εταιριών, δεν φρόντισε ποτέ να ασκήσει μια πολιτική ελέγχου του συστήματος υγείας και μια πολιτική τιμών εναρμονισμένη με το πραγματικό κόστος. Η επί δεκαετίες κυριαρχία αυτής της πολιτικής βυθίζει το σύστημα υγείας – και όχι μόνο αυτό – στον φαύλο κύκλο «σπατάλης - λιτότητας». Οι απαράδεκτα υψηλές τιμές της χρήσης της σύγχρονης τεχνολογίας, με τη βοήθεια και της παρασιτικής δράσης μερίδας του επιστημονικού προσωπικού, μεταφέρει πόρους από τον δημόσιο τομέα στον ιδιωτικό, κατά κύριο λόγο στις μονοπωλιακά οργανωμένες μονάδες του.

Με την πλήρη κυριαρχία του νεοφιλελευθερισμού, οι έννοιες «δημόσιο αγαθό» ή «κοινωνικό προϊόν» αποστερήθηκαν κάθε κοινωφελούς διάστασης και μετατράπηκαν σε εμπορεύματα, που παράγονται μάλιστα από μονοπώλια (π.χ. φάρμακα, υψηλής τεχνολογίας εξοπλισμός κ.λπ.), τα οποία διακινούνται με μόνο κριτήριο το κέρδος.

Πρώτο καθήκον μιας κυβέρνησης της ριζοσπαστικής αριστεράς είναι να βρει τους πόρους για την ανασύνταξη και αναδιάρθρωση των δομών της δημόσιας υγείας και του ασφαλιστικού συστήματος. Ας μην ξεχνάμε ότι κοινωνία χωρίς σύστημα ασφάλισης και δομές υγείας που θα έχουν ένα πραγματικό αναδιανεμητικό ρόλο, βρίσκεται ένα βήμα πριν την καταστροφή του βασικού ιστού και του πολιτισμού της. Θα πρέπει να διακηρύξουμε από τώρα ότι όλες οι υπηρεσίες υγείας θα είναι προσβάσιμες στους κατοίκους της χώρας, ανεξάρτητα από το εργασιακό τους καθεστώς, τη θρησκευτική τους επιλογή ή την καταγωγή τους.

Στη φάση που βρισκόμαστε, δεν έχουμε άμεση ανάγκη να επινοήσουμε «δομές» συστήματος, κυρίως χρειαζόμαστε λειτουργικές παρεμβάσεις, οι οποίες όμως είναι καθοριστικής σημασίας, γιατί πρέπει να στοχεύουν τόσο στην ανασύνταξη των δομών που καταστρέφονται, όσο και στην καταπολέμηση της σπατάλης που γίνεται. Η αναπροσαρμογή της πολιτικής τιμών στους βασικούς τομείς της υγείας είναι πρωταρχικής σημασίας για να σταματήσουμε τη μετάγχιση πόρων από το δημόσιο προς τα μονοπώλια της υγείας.

Η σύγχρονη τεχνολογία και η τεχνογνωσία που ήδη υπάρχει στη χώρα μας δίνουν τη δυνατότητα να προσδιορίσουμε τα πραγματικά κόστη των υπηρεσιών υγείας, με κριτήριο την προάσπιση των συμφερόντων των χρηστών των υπηρεσιών υγείας. Στο πλαίσιο αυτό θα καθοριστούν όρια προς

«Πολιτική οικονομία της φαρμακευτικής περίθαλψης
σε συνθήκες οικονομικής κρίσης»

τους λειτουργούς του συστήματος για το σύνολο των δραστηριοτήτων τους, είτε είναι στον ιδιωτικό είτε στον καθαρά δημόσιο τομέα.

Για να έχουμε ένα μέτρο αυτού του προβλήματος, αναφέρω ότι, τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια, μόνο για αξονικές και μαγνητικές τομογραφίες ξοδεύτηκαν 6,5 δισ. παραπάνω από όσα σε κάθε άλλη χώρα, λόγω των υψηλών τιμών τους στην Ελλάδα. Και για τον ίδιο λόγο έγιναν αναλογικά περισσότερες απεικονιστικές εξετάσεις από ό,τι σε οποιαδήποτε άλλη χώρα στον κόσμο.

Το ίδιο συμβαίνει με το φάρμακο, όπου η πολιτική καθορισμού των τιμών γίνεται με τον πλέον αδιαφανή και αντιεπιστημονικό τρόπο, όπου το μακρύ χέρι των φαρμακευτικών εταιριών παίζει ρυθμιστικό ρόλο, φυσικά προς όφελός τους. Οι ευθύνες των κυβερνήσεων του δικομματισμού στην πολιτική του φαρμάκου είναι εξόφθαλμες και σκανδαλώδεις. Καμία μέριμνα δεν υπήρξε για τη δημιουργία Εθνικής Φαρμακοβιομηχανίας και Εθνικής Φαρμακαποθήκης. Αντιθέτως, έκαναν τα πάντα για την καταστροφή τους, με αποτέλεσμα να εισάγουμε από σύριγγες και γάζες μέχρι κλινοσκεπάσματα.

Ο αγώνας που μας περιμένει είναι μακρύς και δύσκολος, πρέπει να γίνει με τις μέγιστες δυνατές δυνάμεις που θα συστρατευθούν με τη ριζοσπαστική αριστερά για τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος υγείας που θα παίζει τον αναδιανεμητικό του ρόλο.

Ο αγώνας μας πρέπει να εμπνέεται από την αγωνιστική λαϊκή μας παράδοση και να πείθει όλους, συναγωνιστές και αντιπάλους, ότι δεν θα επιτρέψουμε να κάνουν οι υπάλληλοι της τρόικας την Ελλάδα ξανά Ψωροκώσταινα.